

ORODJA ZA NAČRTOVANJE IN FINANCIRANJE NA NARAVI TEMELJEČIH REŠITEV (Natural based Solutions – NbS)

Leto 2025

Kazalo

1.	Uvod.....	4
2.	Celostno načrtovanje in financiranje	5
2.1	Opis koncepta	5
2.2	Zaključek.....	8
2.3	Uporaba informacij	9

1. UVOD

Za krepitev svoje prilagoditvene zmogljivosti, morajo občine opredeliti metodologije in strategije, s katerimi lahko spodbujajo in olajšajo razvoj ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam na svojem območju, preveriti njihovo izvedljivost in opredeliti ustrezne finančne mehanizme ter mehanizme financiranja za izvajanja ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam.

V nadaljevanju so podane informacije, ki so bile pripravljene kot podpora občinam, oblikovalcem politik in drugim zainteresiranim stranem pri vključevanju na naravi temelječih rešitev (NbS), orodij za celostno načrtovanje in financiranje, metod vključevanja javnosti in komuniciranja ter rešitev za ekstremne, sestavljene in kaskadne dogodke v lokalne strategije načrtovanja in obvladovanja tveganj. Predstavitev vsebuje jedrnata, z dokazi podprta spoznanja, ki poudarjajo njihov pomen, koristi in praktično uporabo v različnih okoliščinah. Cilj je premostiti vrzel med znanstvenimi raziskavami in dejanskim izvajanjem ter zagotoviti, da imajo nosilci odločanja dostop do uporabnega znanja.

Gradivo je mogoče uporabiti za:

- **Strateško načrtovanje** - občine lahko te vire uporabijo za prostorsko načrtovanje, razvoj infrastrukture in za načrtovanje prilagajanja podnebnim spremembam.
- **Razvoj politik** - oblikovalci politik lahko te informacije vključijo v lokalne in regionalne politike za povečanje odpornosti ekosistemov in zmanjšanje tveganj za nesreče.
- Vključevanje **zainteresiranih strani** - kratke informacije služijo kot orodje za ozaveščanje in spodbujanje sodelovanja med deležniki na regionalnem in lokalnem nivoju.
- **Oblikovanje projektov in financiranje** – v gradivu so podane informacije, ki jih lahko načrtovalci in izvajalci uporabijo za oblikovanje projektov, vključno z možnostmi financiranja.

To gradivo omogoča občinam in deležnikom, da s pomočjo konkretnih primerov, študijami primerov in ključnimi priporočili sprejemajo premišljene ukrepe, kar prispeva k bolj odporni in trajnostni skupnosti.

Spletna stran projekta: <https://www.alpine-space.eu/project/adaptnow/>

Druge kratke vsebine so na voljo na [platformi CAPA](#).

2. CELOSTNO NAČRTOVANJE IN FINANCIRANJE

2.1 OPIS KONCEPTA

Krožno integriran pristop k celotnemu metodološkemu postopku zahteva **spremljanje procesa izvajanja** ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam. Takšen pristop preučuje različne **metodologije in strategije za spodbujanje in pospeševanje razvoja ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam**, preverja **izvedljivost njihovega izvajanja** ter **opredeljuje ustrezne finančne vire in mehanizme za financiranje** izvajanja ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Na Sliki 1 je shematsko prikazan celostni krožni pristop k prilagajanju podnebnim spremembam.

Slika 1: Celostni krožni pristop k prilagajanju podnebnim spremembam

METODE IN ORODJA ZA CELOSTNI PRISTOP K PRILAGAJANJU PODNEBNIM SPREMEMBAM

"**Ozaveščenost**" je ključna beseda za premagovanje obstoječih ovir, ki občinam preprečujejo dejansko sprejetje in uporabo orodij za prilagajanje podnebnim spremembam. Izboljšanje ozaveščenosti o pomenu prilagajanja podnebnim spremembam je treba izvajati za vse deležnike, kot so strokovna in splošna javnost, občinske in državne institucije, podjetja, nevladne organizacije in društva ter drugi. Ozaveščene zainteresirane strani so bolj motivirane in samozavestne pri uporabi celostnega pristopa k prilagajanju podnebnim spremembam. Dejansko ni lahko oceniti, kaj pomeni, če se človek ne prilagodi podnebnim spremembam z družbenega, gospodarskega in okoljskega vidika, prepogosto pa so se lokalni ukrepi prilagajanja izvajali po tem, ko so se zgodile nesreče.

Izvajanje "**certificiranja lokalne ravni prilagajanja**" je lahko spodbuda za občine, da ukrepajo ob zavedanju tveganj, ki vplivajo na življenje in delo v občini. Ta nova generacija sistemov certificiranja prilagajanja se lahko začne z vključitvijo kazalnikov in kakovostnih vidikov, povezanih s stopnjo prilagajanja v stavbah, v že obstoječe sisteme certificiranja trajnosti.

Vključevanje vseh deležnikov, ki delujejo na področju prilagajanja podnebnim spremembam, je temeljnega pomena za zanesljivost procesa celostnega pristopa in njegovo sprejetje.

Vidni in merljivi rezultati so vedno najboljši način, da pritegnejo pozornost javnega in zasebnega sektorja, da so doseženi rezultati verodostojni in da jih posledično v celotnem procesu lahko ponovijo tudi drugi. Da bi zagotovili večjo prepoznavnost takšnih orodij za prilagajanje, jih je treba javno predstavljati in promovirati.

Naravna omejitev strategij prilagajanja je njihova dolgoročna vidnost rezultatov v nasprotju s pogosto potrebnimi visokimi gospodarskimi sredstvi. Dejansko je "**ekonomska izvedljivost**" praktična ovira, s katero se lahko soočajo občine pri izvajanju metod prilagajanja podnebnim spremembam na lokalni ravni. Vključitev zasebnega podjetja je lahko odgovor na to težavo, vendar je treba ustvariti pogoje, ki bodo privlačni in zanimivi ter bodo pokazali dodano vrednost sodelovanja pri na primer certificiranju lokalne prilagodljivosti.

Ker je za prilagoditvene ukrepe pogosto značilna negotovost, je potrebno boljše razumevanje te teme, hkrati pa lahko boljše medresorsko in interdisciplinarno sodelovanje in upravljanje odpravi negotovost ter zagotovi zaupanje v financiranje prilagoditvenih ukrepov.

Ključni elementi, na katerih temelji celostni pristop k prilagajanju podnebnim spremembam, so:

- **Participativni pristop:** združiti zainteresirane strani, ki običajno ne sodelujejo pri ukrepih prilagajanja podnebnim spremembam, prihajajo iz različnih okolij in imajo različna pričakovanja. Vendar, pa so vsi neposredno povezani z rezultati ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam.
- **Upravljanje na več ravneh:** zagotavljanje dialoga med vsemi akterji, vključenimi v proces prilagajanja, da se zagotovi zaupanje v predvidene ukrepe. Upravljanje na več ravneh lahko premaga negotovost v zvezi s prilagoditvenimi ukrepi.
- **Sistemi (povezovalni) pristop:** upoštevanje različnih vidikov prilagajanja in uravnoteženje naravnih, okoljskih, tehničnih, socialnih in gospodarskih učinkov.
- **Povezovanje podatkov:** prvi korak je izboljšanje komunikacije med različnimi sektorji na lokalni in nacionalni ravni, ki imajo informacije in ustrezne podatke. Predvsem je potrebno povezati že obstoječe podatke in zagotoviti večjo interdisciplinarnost.

- **Učinkovitost:** celostni pristop omogoča opredelitev "optimalnega scenarija" za prilagajanje podnebnim spremembam na določenem območju, pri čemer se upoštevajo lokalne posebnosti.
- **Spremljanje:** spremljanje izvajanja ukrepov, predvidenih v lokalnem okolju, je zelo pomembno, da se dosežejo načrtovani cilji in da se ukrepi lahko nadgrajujejo, dopolnjujejo in po potrebi spreminjajo.
- **Dvojna vizija:** omogoča jasno opredelitev kratkoročnega in dolgoročnega vidika pri opredeljevanju prilagoditvenih ukrepov in dejavnosti s pravo časovno perspektivo za izvedbo.

FINANČNI MEHANIZMI IN MEHANIZMI FINANCIRANJA ZA PRILAGAJANJE PODNEBNIM SPREMEBAM

Najprimernejši so **dolgoročni mehanizmi financiranja** za izvajanje ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam na lokalni ravni, saj je za izvajanje ukrepov prilagajanja potreben čas; koristi, ki izhajajo iz njihovega izvajanja, pa niso vedno vidne takoj.

Zasebni sektor je lahko financer prilagoditvenih ukrepov, vendar je treba povečati ozaveščenost in znanje o pomenu ukrepov za preprečevanje podnebnih nesreč s prilagoditvenimi ukrepi. Prihodki, ki izhajajo iz uvajanja prilagoditvenih ukrepov, so večinoma povezani s socialnimi in okoljskimi vidiki, tudi zato, ker ni lahko ekonomsko oceniti učinka preprečevanja podnebnih nesreč. S temi postopki je mogoče pritegniti zavarovalnice za tveganja.

Ponovno pa strokovnjaki opozarjamo na **pomanjkanje sistemov certificiranja, kot na primer "gradbenega/urbanističnega certifikata na lokalni ravni prilagajanja"**, ki bi spodbudili mehanizme financiranja za izvajanje ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam tudi v zasebnem sektorju.

Javno-zasebno partnerstvo lahko pozitivno pospeši izvajanje prilagajanja podnebnim spremembam na lokalni, regionalni, nacionalni in nadnacionalni ravni, saj lahko to sodelovanje deluje na vseh prostorskih ravneh. **Uspešno partnerstvo temelji na dolgoročnih potrebah, ki vplivajo na okolico, pri čemer se upoštevajo zahteve skupnosti in sektorske zahteve glede** prilagajanja podnebnim spremembam. Različne vloge, ki jih imata zasebni in javni del, so temeljnega pomena za zagotavljanje dolgoročnega sodelovanja; v večini primerov zasebni del zbere gospodarski kapital za začetek procesa, medtem ko je javni subjekt odgovoren za zagotavljanje prihodkov zaradi izvedenih ukrepov. **Širjenje in ozaveščanje o strategijah prilagajanja podnebnim spremembam**, koristih in možnostih, ki izhajajo iz njih, je temeljnega pomena za zagotovitev proaktivnega sodelovanja, zaupanja in prepoznavnosti podnebnih ukrepov. To zaupanje se poveča, kadar se strategije prilagajanja izvajajo takoj po katastrofalnih vremenskih dogodkih, saj so takoj prepoznane kot bistvene za ozemlje; vsekakor pa je zaupanje v ukrepe prilagajanja podnebnim spremembam tesno povezano tudi s stopnjo ozaveščenosti vseh zainteresiranih strani, vključno z državljani.

Na podlagi tega lahko uvedba **"nove generacije mestnih in stavbnih certifikatov podnebne odpornosti"** na nacionalni ravni **pospeši priznavanje pomena strategij prilagajanja podnebnim spremembam in spodbudi zasebni trg pri financiranju tovrstnih ukrepov**, saj s povečanjem znanja o tej temi postane bolj poznana in prepoznavna.

Ti postopki lahko prinesejo davčne olajšave za državljane, pa tudi za zasebni sektor, ki je vključen v postopek. Jasno je, da **je treba popolnoma preprečiti zavajajoče komuniciranje in promocijo zelenih ukrepov, ki to niso**, da bi zagotovili aktivno sodelovanje javnih institucij, zasebnih podjetij skupaj z državljani in razvoj trajnostnih finančnih rešitev.

Občine lahko v podporo prizadevanjem za prilagajanje podnebnim spremembam **uporabijo tudi različna EU sredstva, ki so na voljo v različnih programih**. Zaradi morebitnih napačnih informacij in pomanjkanja ozaveščenosti o možnostih financiranja je nadvse pomembno, da **se občine izobražujejo in ozaveščajo o tem, kako pridobiti in uporabiti obstoječa razpoložljiva sredstva** na nacionalni in EU ravni.

Dodatne ovire pri dostopu do finančnih sredstev so lahko pomanjkanje človeških virov na lokalni ravni. **Povezovanje in sodelovanje v medobčinskih delovnih skupinah** lahko poveča možnost pridobivanja virov za izvajanje prilagoditvenih prizadevanj.

Druga koristna rešitev za preprečevanje nepotrebnih finančnih obremenitev prebivalcev zaradi podnebnih obveznosti bi lahko bila **pridobivanje prihodkov od namestitve naprav za energetska učinkovitost na javnih površinah** (nap: led javna razsvetljava, fotovoltaični paneli na javnih stavbah ipd.). Finančni viri, ki nastanejo zaradi prihrankov energije, lahko služijo kot spodbuda za prilagajanje podnebnim spremembam na lokalni ravni.

Zasebna podjetja, ki so družbeno odgovorna in razumejo celovitost prilagajanja podnebnim spremembam, lahko prav tako predstavljajo dragocen vir kapitala za izvajanje ukrepov prilagajanja podnebnim spremembam na lokalni ravni.

2.2 ZAKLJUČEK

Jasno je, da je treba izboljšati ozaveščenost o prilagajanju podnebnim spremembam, saj te vplivajo na vse nas. Izvajanje "certificiranja na lokalni ravni prilagajanja" je lahko tako z metodološkega kot finančnega vidika dobro za lokalne organe, da ukrepajo in se zavedajo tveganj, in da spodbudijo trg certificiranja prilagajanja, ki je do zdaj slabo razvit in nepoznan. Ta nova generacija certificiranja prilagajanja lahko pospeši priznavanje pomena strategij prilagajanja podnebnim spremembam in spodbudi zasebni trg pri financiranju prilagoditvenih ukrepov.

Metodologije in strategije prilagajanja podnebnim spremembam morajo vedno temeljiti na celostnem pristopu, ki vključuje upravljanje na več ravneh, sistemski pristop, postopke povezovanja podatkov in učinkovito spremljanje izvajanja; vedno je treba preveriti izvedljivost izvajanja ter opredeliti ustrezne finančne mehanizme za financiranje njihovega izvajanja.

Za financiranje ukrepov prilagajanja so najprimernejši dolgoročni mehanizmi financiranja, saj je za izvajanje ukrepov prilagajanja potreben čas; koristi, ki izhajajo iz njihovega izvajanja, pa niso vedno vidne takoj. Občine in lokalni deležniki morajo biti izobraženi in ozaveščeni o tem, kako pridobiti in uporabiti obstoječa razpoložljiva sredstva.

Najpomembneje pa je, da država finančno pomaga občinam izvajati ukrepe in da to financiranje postane sistemsko. Le tako bodo lahko občine uspešne pri izvajanju in iskanju dodatnih sredstev, tako na EU nivoju kot tudi v zasebnem sektorju.

V Sloveniji, ki je ekstremno centralizirana država, je najpomembneje, da država prepozna področje prilagajanja podnebnim spremembam kot eno izmed ključnih področij za preživetje. Na podlagi tega bo lahko razvijala finančne modele, ki bodo primerni in vzdržni tako za javni kot zasebni sektor.

Učinkovita rešitev za preprečevanje nepotrebnih finančnih obremenitev prebivalcev zaradi podnebnih obveznosti je lahko možnost pridobivanja prihodkov od izvajanja strategij prilagajanja. Prihranki, ki izhajajo iz uvedbe ukrepov, lahko služijo kot spodbujevalec strategij prilagajanja podnebnim spremembam, s čimer se tako država kot državljani izognejo dodatnim stroškom. Ta mehanizem je znan kot sklad za prihranke ali podnebni sklad. Takšni mehanizmi se morajo jasno opredeliti v nacionalni zakonodaji s področja financiranja, saj le določen pravni okvir in standardizacija procesa vodi do izvajanja in uporabe teh mehanizmov v velikem obsegu.

2.3 UPORABA INFORMACIJ

Navedene informacije, zbrane v tem gradivu, se osredotočajo na metodologije in strategije prilagajanja ter omogočajo občinam in državam, da na svojem območju spodbujajo in pospešujejo razvoj ukrepov za prilagajanje podnebnim spremembam. Različne mehanizme financiranja lahko države in občine uporabijo za vzpostavitev modela ustvarjanja prihodkov in/ali znižanja stroškov. S tem bi pridobili veliko več denarja za izvajanje ukrepov in viri bi bili dolgoročni. Vzpostavljen in dobro definiran model lahko poveča število javno-zasebnih partnerstev, kar prinaša dolgoročne okoljske in gospodarske koristi.

VODILNI PARTNER PROJEKTA

**Auvergne
Rhône-Alpes**
Énergie Environnement

Agencija za energetska okolje Auvergne-Rhône-Alpes

Rue Gabriel Péri 18, 69100 Villeurbanne, Francija

Telefon: +33 (0)6 98 08 66 97, +33 (0)6 99 83 97 57

E- pošta: rogelio.bonilla@auvergnerhonealpes-ee.fr

PROJEKTNI PARTNER - PRIPRAVA VERZIJE V SLOVENSKEM JEZIKU

Energetsko podnebna agencija za Podravje (ENERGAP)

Smetanova ulica 31, 2000 Maribor, Slovenija

Telefon: +386 (0)2 234 23 60

E- pošta: info@energap.si

Spletna stran: www.energap.si